

bør tage med i vurderingen. Det er ikke sikkert, at det skal med i lige præcis denne lovtekst, men faktisk har der været en udvikling på Færøerne med stigende sociale problemer, som betyder, at der har været en levestandardsnedgang på 30 pct., at folk flytter fra Færøerne, at der er stor arbejdsløshed – også større end i Danmark – og at der i nogle af byggerne bl.a. har været problemer med sundheden blandt børn. Med den type problemer mener jeg at vi trods alt, selv om vi laver en rammelov, og selv om vi overdrager det til at være et færøsk anliggende, stadig væk i rigsfællesskabet har et ansvar for, at det ikke går fuldstændig ned ad bakke.

Derfor mener jeg også, at man bør overveje, om den gældsbyrde, som Færøerne for øjeblikket har, ikke bør afvikles. Det er jo sådan, at en stor del af det bloktilskud, som man giver til Færøerne, bliver brugt til at lette gældsbyrden noget.

Så selv om vi er positive over for lovforslaget, mener jeg, at vi her i landet stadig væk må holde fast i, at vi har et overordnet ansvar for, at det ikke går fuldstændig galt for Færøerne. De er trods alt på mange måder i en krisesituation.

Socialministeren (Karen Jespersen):

Jeg vil gerne sige tak for den meget brede støtte fra alle Folketingets partier og tak for tilsagnet om en hurtig udvalgsbehandling.

Til hr. Bruno Jerup kan jeg sige, at når der er tale om større administrative ændringer, kan det meget vel betyde administrative lettelser. Det er jo i et vist omfang op til Færøerne selv. Hvis de nu vedtager nogle meget enkle, overskuelige og lettilgængelige love, kan det faktisk betyde lettelser for dem.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Henning Grove):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Socialudvalget.

Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af lovforslag nr. L 184: Forslag til lov om ændring af lov om social bistand. (Forældrebestyrelser i kommunale og selvejende daginstitutioner samt i kommunal dagpleje for børn).

Af socialministeren (Karen Jespersen).

(Fremsat 8/3 95).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Jan Petersen (S):

Dette lovforslag afslutter det, som man kan kalde en demokratisering af ledelsen på de enkelte daginstitutioner. Vi færdiggør det med dette lovforslag, sådan at det, foruden at der er forældreflertal både i de kommunale daginstitutioner og i de selvejende daginstitutioner, nu også gøres obligatorisk, at der skal være forældrebestyrelser i den kommunale dagpleje.

Det er vi glade for i Socialdemokratiet, og vi synes også, det er værd at bemærke, at vi ser frem til en rimelig enig indstilling til lovgivningen på dette punkt. Vi er glade for, at vi har udformet lovforslaget på en sådan måde, at de selvejende institutioner får to modeller for tilrettelæggelsen af deres bestyrelsesarbejde:

Ifølge den ene model kan man vælge at kræve enighed eller kvalificeret flertal i spørgsmål vedrørende idégrundlaget og institutionens formueforhold.

Ifølge den anden model kan man etablere en egentlig institutionsbestyrelse, f.eks. med en sammensætning som den nuværende, og desuden oprette en forældrebestyrelse, der har de samme opgaver, som forældrebestyrelserne i de kommunale daginstitutioner har.

Vi synes, vi har løst denne knude på en god måde, som gør, at vi på den ene side bevarer respekten for det idébetonede og for det formue- og ejendomsforhold, der gør sig gældende, men på den anden side giver forældrene den placering i daginstitutionens daglige arbejde, som eksisterer i de kommunale institutioner.

Vi kan altså støtte de modeller, som ministeren foreslår, og vi skal for god ordens skyld sige, at vi også kan støtte, at reglerne for medarbejderrepræsentation i bestyrelserne er formuleret fleksibelt, og det vil sige, at der ikke skal være et bestemt antal medarbejdere. De skal være der, men man kan bestemme, om der skal være et

større eller mindre antal, alt efter hvad behovet er. Det vil sige, at store, vidtfavnende institutioner med flere afdelinger kan vælge at have flere medarbejdere i institutionsbestyrelsen, mens små institutioner selvfølgelig ikke behøver at møde med to, hvis det er tilstrækkeligt med én.

Alt i alt kan vi altså støtte lovforslaget, og vi håber på en god, hurtig og konstruktiv behandling.

Erik Larsen (V):

Det skal ikke være nogen hemmelighed, at det lovforslag, som vi behandler i dag, har været ventet med nogen spænding, for det er jo i virkeligheden en utrolig vanskelig opgave at balancere mellem de hensyn, der her er tale om: hensynet til forældrene, som vi ønsker at give indflydelse også i de selvejende institutioner, hensynet til de selvejende institutioners bestyrelser eller måske rettere sagt de selvejende institutioners idégrundlag og formål og endelig hensynet til de ansatte.

Fra Venstres side vil vi gerne udtrykke vores sympati for forslaget. Vi synes, ministeren har haft en heldig hånd med at imødekomme de meget forskellige synspunkter, der kan have været i denne sag.

For Venstre er det utrolig vigtigt, at selvejende institutioner i Danmark stadig kan drives ifølge forskellige idégrundlag og holdninger. Vi finder, at de er et værdifuldt element i udbudet af daginstitutioner og børnepasning.

Vi synes, at loven, sådan som den er udformet, netop tilgodeser ønsket om, at disse institutioner stadig skal findes i det danske institutionsbillede. Vi synes også, at det med lovforslaget er lykkedes at sikre, at forældrene får den fornødne indflydelse på den daglige drift og på forbruget af de midler, der stilles til rådighed for den daglige drift, og endelig også en vis indflydelse via en indstillingsret, når der skal ansættes ledere og personale. Vi er utrolig glade for fleksibiliteten med hensyn til antallet af bestyrelsesmedlemmer og for konstruktionen i det hele taget.

Venstre kan også støtte forslaget om at gøre forældrebestyrelser i den kommunale dagpleje obligatorisk. Når vi ser baggrunden, nemlig den udvikling, der har været i de kommuner, hvor man har indført disse forældrebestyrelser i dagplejen, så viser det sig, at det jo egentlig fungerer hensigtsmæssigt de fleste steder. Der kan dog i nogle kommuner, som har et meget lille udbud af kommunal dagpleje, forventes at blive

problemer i forbindelse med oprettelse af bestyrelser. Jeg ser også, at man fra kommunernes side har peget på, at der netop i disse kommuner kan opstå problemer, som måske bevirker, at der bør være en eller anden bestemmelse om, hvor ofte man skal forsøge at få oprettet bestyrelser, hvis det i en eller anden kommune skulle mislykkes. Det skulle jo gerne hvile på et frivilligt grundlag.

Men som jeg allerede har givet udtryk for, vil vi støtte lovforslaget. Vi vil selvfølgelig stille nogle spørgsmål under udvalgsbehandlingen, men vi synes, ministeren har haft en heldig hånd.

Niels J. Langkilde (KF):

Da mit partis ordfører i denne sag, fru Karen Højte Jensen, ikke kan være til stede, så skal jeg på hendes vegne fremføre følgende:

I 1992 stod den borgerlig regering fadder til forældrebestyrelser i kommunale daginstitutioner og kommunal dagpleje. Tiden er nu inde til at vurdere, hvordan loven har virket. Det er positivt, at den stort set har fungeret tilfredsstillende. Men der er et ønske om at skabe større frihed med hensyn til antallet af medarbejdere i bestyrelsen, således at dette kan vurderes i forhold til den enkelte institution, og det kan vi tilslutte os.

Det Konservative Folkeparti var i 1992 meget optaget af, at forældre til børn i dagpleje kunne få samme muligheder for indflydelse som forældre i daginstitutioner. På den baggrund hilser vi med tilfredshed, at lovforslaget tilsikrer, at disse bestyrelser skal etableres.

Også forældreindflydelse i de selvejende institutioner var et vigtigt tema i 1992. Vi må konstatere, at mange steder er dette problem løst, og det er godt. Ministeren ønsker nu, at forældreindflydelsen skal lovfæstes.

For Det Konservative Folkeparti er det helt afgørende, at der ikke rokkes ved de selvejende institutioners identitet, således at deres idégrundlag og livssyn ikke anfægtes. Spørgsmålet om dette hensyn mener vi kan løses på en tilfredsstillende måde med de to modeller, som er fremlagt. Vi er således positive over for lovforslaget.

Tommy Dinesen (SF):

Da hr. Villy Søvnald ikke kan være til stede, skal jeg her kort fremføre SF's holdning til det lovforslag, der behandles nu. Da de foregående ordførere på udmærket vis har udlagt teksten

og meningen med lovforslaget, skal jeg ikke gøre det langt. Det er måske lidt betænkeligt, men fra SF's side er vi også enige i, at det er et udmærket forslag, så vi støtter det.

Tom Behnke (FP):

Hvis nu man havde fulgt Fremskridtspartiets forslag om, at der skulle være fuldstændig frit valg af daginstitution og fri konkurrence på området, og at der skulle være fuld forældrebetaling, ville lovforslaget være helt overflødigt, for så ville man kunne vælge den daginstitution, man ønskede, og så kunne man jo vælge en institution, hvor der er forældre i bestyrelsen, hvis det var det, man ønskede.

Men Fremskridtspartiets tanker og ideer er jo ikke helt vedtaget endnu, og derfor er vi nødt til indtil da at forholde os til det forslag, der foreligger. Under de omstændigheder må jeg sige, at forslaget jo er en forlængelse af den tidligere revision af loven, hvor der kom forældre med i bestyrelserne for de offentlige daginstitutioner, og ved den lejlighed blev det så lovet, at man også ville lave tilsvarende regler for de selvejende institutioner.

Princippet med forældre i bestyrelserne støttede vi i sin tid, og vi vil også støtte det forslag, der ligger her. Vi synes, det er en god idé, at der kommer forældre med i bestyrelserne.

Debatten om forslaget har jo kørt lidt frem og tilbage, og vi har fået en del bilag i udvalget; men der har også været en debat i medierne, og dér har der specielt været en skepsis med hensyn til, hvilken indflydelse og hvilken kompetence forældrebestyrelserne ville få.

Der har jo været institutioner, som har været noget nervøse med hensyn til, om forældrene ville få for meget indflydelse på, hvordan institutionerne skulle styres, og med hensyn til, hvor meget indflydelse forældrene ville få på økonomien i institutionerne, og det er en skepsis, som jeg har stor forståelse for. Men det er mit indtryk, at ministeren har lyttet meget til de indvendinger, der har været, og har tilrettet forslaget således, at det i dag balancerer meget fint mellem på den ene side hensynet til de selvejende institutioners mulighed for at fungere og på den anden side forældrenes indflydelse på institutionens drift, og det vil jeg gerne lykønske ministeren med. Jeg synes, ministeren har haft en heldig hånd.

Havde der nu været tale om, at forældrene havde fået uhindret indflydelse på driften, havde vi ikke kunnet støtte forslaget. Men ministe-

ren har netop formået at finde præcis den balance, der er så vigtig. Det fremgår jo også af de høringssvar, der er kommet ikke blot fra de private institutioner, men også fra en række organisationer; de har over en bred kam været meget positive.

Så vi glæder os til at se, hvordan loven kommer til at fungere i praksis, og vi skal opfordre kommunerne til at tage udstrakt hensyn til, at de selvejende institutioner netop har forskelligt særpræg, hvilket jo gør dem til de selvejende institutioner, de er, således at kommunerne, når de skal godkende de forskellige vedtægter, tager et udstrakt hensyn til disse selvejende institutioner. Men vi støtter som sagt lovforslaget.

Bjørn Elmquist (RV):

I disse år taler vi meget om nærheds- og subsidiaritetsprincippet, og her har vi faktisk et skoleeksempel på, at det godt kan gennemføres i praksis. Og med de reaktioner, der har været fra de hidtidige ordførere, og vist også fra dem, der venter på at komme til, må man sige, at ministeren virkelig har fundet de vises sten:

Her lægger vi beslutningerne ud til kommunerne, og kommunerne skal så yderligere lægge dem ud til de selvejende institutioner, som så blandt de to modeller, der er foreslået, har mulighed for at vælge lige præcis den model, som passer dem bedst. På den måde kommer afgørelserne så tæt på borgerne som muligt, så tæt på borgerne, som det nu kan lade sig gøre.

Vi er meget glade for lovforslaget og støtter det.

Bruno Jerup (EL):

I det væsentlige kan man sige, at det er en forbedring i forhold til tidligere, men jeg vil dog godt komme ind på nogle af punkterne i lovteksten:

I nr. 1, vedrørende § 69 a, stk. 2, 2. pkt., slås det ganske vist fast, at medarbejderne skal være repræsenteret, men det kan jo i nogle tilfælde være en svækkelse, idet der i den nuværende lov står, at der skal være to repræsentanter for medarbejderne.

Vi synes, det kunne have været rimeligt, om man i stedet havde formuleret det sådan, at der burde være mindst to repræsentanter for medarbejderne. én repræsentant kan ofte være for lidt, hvis medarbejderne skal have en kontinuerlig kontakt til forældrebestyrelsen.

I lovforslaget står der også, at kommunerne kan give medarbejderrepræsentanterne stemmeret. Nu er det sådan, at socialministeren i sin egen rapport fra december 1994 har undersøgt, hvordan det forholder sig med den slags, og den viser, at 98 pct. af alle kommuner har givet medarbejderrepræsentanterne stemmeret, og det er jo positivt.

Men vi mener sådan set, at man lige så godt med det samme kunne tage skridtet fuldt ud og i loven indføre, at medarbejderrepræsentanterne naturligvis har stemmeret i forældrebestyrelserne. Der er ikke nogen særlig grund til, at de sidste 2 pct. af kommunerne ikke også skulle give medarbejderrepræsentanterne stemmeret.

Samlet set kan man altså sige, at det, at det bliver slået fast, at der skal være medarbejderrepræsentanter i forældrebestyrelserne, kan være et fremskridt nogle steder; men i forhold til, at der nogle steder kun kan være én repræsentant, kan det også være et tilbageskridt.

Nr. 2, vedrørende indsættelse af tre nye stykker, stk. 7-9, i § 69 a, mener vi er et af de svage punkter i lovforslaget. Det er efter vores opfattelse for gummiagtigt i forhold til de selvejende institutioner. Det reelle i stk. 7 er, at en række selvejende institutioner kan omgå ønsket om en forældrebestyrelse ved at sikre, at der er et flertal af forældre i den selvejende institutions bestyrelse, hvilket efter vores opfattelse er noget ganske andet.

Hvis det er sådan, at en helt anden forsamling i den pågældende selvejende institution bare sikrer, at den bestyrelse, som den i øvrigt vælger, rummer et flertal af forældre, så kan den reelt forhindre, at en meget større gruppe af forældre overhovedet ikke får nogen indflydelse på, hvordan institutionen drives. Det er åbenbart ud fra hensynet til idégrundlaget.

Vi synes sådan set, man burde gå et skridt videre og sige, at forældrene altid har ret til at vælge en forældrebestyrelse, og ikke falde så meget på halen for, at de selvejende institutioner har et behov for at bevare deres idégrundlag. Det har de jo bl.a. mulighed for at sikre gennem de ansættelser, som de helt og fuldt står for. Gennem ansættelserne og gennem det grundlag, man dermed lægger, har de jo rimelig kontrol over dette grundlag og over, hvordan institutionen drives. Vi synes, det er udformet for svagt i forhold til de forældre, som bliver holdt udenfor.

Det bliver yderligere svækket i stk. 8 og stk. 9, som heller ikke er med til at sikre forældrene.

Det er positivt, at det nu bliver slået fast i nr. 3, vedrørende § 69 c, stk. 2, at der skal være forældrebestyrelser i den kommunale dagpleje. I dag er det sådan, at en fjerdedel af de kommunale dagplejeordninger ikke har en forældrebestyrelse, og derfor er det selvfølgelig positivt. Men her har vi den samme kritik med hensyn til spørgsmålet om medarbejderrepræsentanter og med hensyn til stemmeretten, så den vil jeg ikke gentage.

Vi mener, at der i lovteksten burde gives forældrebestyrelserne mulighed for at højne kvaliteten i deres arbejde, f.eks. ved, at de får tilbud om en egentlig uddannelse. I nogle sammenhænge kan de være for meget i pædagogernes vold, og derfor kunne det være en idé at give dem mulighed for noget efteruddannelse.

Vi foreslår også, at der i kommunerne kan oprettes forældrenævn, hvis der er et flertal af forældrebestyrelser, der ønsker det. Det er der mange kommuner der ikke har i dag. Og som sagt foreslår vi også, at medarbejderrepræsentanterne skal have stemmeret i forældrebestyrelserne, og at det også skal slås fast i forhold til de selvejende institutioner.

Men hvis vi ser på det samlet, kan vi jo ikke sige andet, end at der i hvert fald er nogle små forbedringer i forhold til den gældende lov, og dem er vi selvfølgelig enige i, og dem støtter vi. Men vi har et par kritikpunkter, og hvis vi kan få opbakning til det, vil vi forsøge at udforme dem som ændringsforslag til lovforslagets senere behandling.

Socialministeren (Karen Jespersen):

Også her kan jeg jo takke for den meget brede tilslutning til lovforslaget, og jeg synes selvfølgelig også, det er utrolig rart, at det er lykkedes at finde en model, der sikrer nogle institutioners fortsatte overlevelse på deres eget grundlag, og som samtidig sikrer forældrene den samme indflydelse, som de har i andre institutioner.

Til hr. Erik Larsen kan jeg sige, at det problem, som hr. Erik Larsen har peget på, når det drejer sig om forældrebestyrelser i dagplejen – nemlig at der kan være kommuner, hvor det kan være svært at finde forældre, der vil stille op – er vi nødt til at tage højde for, og det vil ske i vejledningen.

De øvrige punkter, som hr. Bruno Jerup kom ind på, kan vi jo se på i udvalget, sådan som han selv nævnte det.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Henning Grove):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Socialudvalget.

Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af lovforslag nr. L 174: Forslag til lov om ændring af lov om beskyttelse af havmiljøet. (Frakendelse af retten til at føre skib).

Af Tommy Dinesen (SF) m.fl.
(Fremsat 24/2 95).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Miljø- og energiministeren (Svend Auken):

Jeg vil gerne starte med at sige SF tak for lovforslaget. Jeg er enig i målet med forslaget, nemlig at stramme grebet om havets miljøpirater, der forurener havmiljøet i ly af mørket - for nu at citere forslagsstillerne.

Jeg er derfor som udgangspunkt positiv over for forslaget, som, hvis det indgår i den rette sammenhæng, vil kunne få en væsentlig præventiv effekt. Jeg skal senere vende tilbage til mit lille forbehold.

Indsatsen imod skibenes olieforurening i de danske farvande må tillægges betydelig prioritet. Denne forurening har været særdeles synlig i denne vinter, og jeg redegjorde her i salen for knap 2 måneder siden for den generelle beredskabsindsats, herunder flyovervågningen. Hr. Tommy Dinesen var til stede ved den lejlighed og varslede det forslag, vi nu har foran os.

Mit lille forbehold, som ikke er rettet mod forslaget som sådant, men snarere skyldes tidspunktet og behovet for sammenhængen med andre igangværende overvejelser med hensyn til styrkelse af beskyttelsen af havmiljøet, har følgende forklaring:

Sidste år besluttede regeringen, at der skulle oprettes en eksklusiv økonomisk zone rundt om Danmark. Det indebærer, at vi kan udvide vores jurisdiktion på havet: En eksklusiv økonomisk zone kan have en udstrækning på maksimalt 200 sømil.

Det vil altså sige, at vi får myndighedsudøvelsesret helt ud til det, der nu bliver grænsen for den økonomiske zone. I praksis betyder det for Danmarks vedkommende, at den sømilege grænse, der i dag betegnes fiskerigrænsen, også kommer til at blive grænse for den eksklusive økonomiske zone.

I en eksklusiv økonomisk zone kan en kyststat bl.a. udøve jurisdiktion med hensyn til beskyttelse og bevarelse af havmiljøet. Mere konkret betyder det, at vi får mulighed for at håndhæve havmiljøreglerne på et væsentlig større havområde, end vi har mulighed for i dag. Havmiljølovens regler kan i dag alene håndhæves over for danske skibe og over for skibe på dansk søterritorium, som jo er i overensstemmelse med de klassiske mål: 3 sømil. Der skal foreligge helt særlige omstændigheder af ekstraordinær truende karakter, før vi kan komme efter udenlandske skibe uden for dansk søterritorium, altså uden for 3-sømls-grænsen.

Imidlertid giver oprettelsen af en eksklusiv økonomisk zone naturligvis også anledning til en nærmere vurdering af overvågningsindsatsen, og arbejdet med at forberede de lovændringer, der er en følge af oprettelsen af en eksklusiv økonomisk zone, foregår i en lovgruppe under Miljø- og Energiministeriets ledelse og er nu godt i gang.

Spørgsmålet om skærpede sanktionsbestemmelser vil være et naturligt element i dette arbejde, og det vil kunne indgå på et langt bedre grundlag i denne bredere sammenhæng frem for at blive behandlet isoleret på grundlag af det foreliggende lovforslag.

De lovforslag vedrørende havmiljøloven, der bliver resultatet af lovgruppens arbejde, vil udgøre en samlet pakke, der vil styrke håndhævelsen af reglerne og overvågningsindsatsen.

Den foreslåede bestemmelse vil efter regeringens opfattelse få langt større effekt i denne sammenhæng. Der skal flere virkemidler til end truslen om at miste sit levebrød, hvis vi skal gøre os håb om at få ram på det, som forslagsstillerne kalder »havets miljøpirater«. Skrappere sanktioner kan være et godt middel, især hvis det indgår i en række af forskellige initiativer rettet mod en bedre beskyttelse af havmiljøet.